

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Gminy Miasta R. – Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w R.

przeciwko M. K. i T. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 czerwca 2010 r.,

zażalenia strony powodowej

na postanowienie Sądu Okręgowego w R. z dnia 4 marca 2010 r., sygn. akt IV Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie w części dotyczącej orzeczenia o kosztach procesu (pkt 2) i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 13 lutego 2009 r. Sąd Rejonowy w R. oddalił powództwo o zasądzenie kwoty 13 654,64 zł z tytułu obciążającej pozwanych opłaty za pobyt w domu opieki społecznej ich babci, zastępczo ponoszonej przez powódkę, i nie obciążył powódki kosztami procesu.

Przytoczony wyrok Sąd Okręgowy w R. – na skutek apelacji powódki – uchylił i odrzucił pozew oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanej 3 617 zł, a na rzecz pozwanego 107 zł tytułem kosztów procesu za obie instancje.

Uzasadniając odrzucenie pozwu, Sąd drugiej instancji powołał się na uchwałę z dnia 29 października 2009 r., III CZP 77/09 (Biul. SN 2009/10/11), w której Sąd Najwyższy orzekł, że niedopuszczalna jest droga sądowa w sprawie o zwrot wydatków poniesionych zastępczo przez gminę w wypadku niewywiązywania się z obowiązku opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej przez osobę, o której mowa w art. 61 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.). Uzasadnienie rozstrzygnięcia o kosztach procesu ograniczył natomiast do przytoczenia art. 98 k.p.c. i § 6 pkt 1 i 5 oraz § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielone z urzędu (Dz. U Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżyła powódka w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach procesu i zarzuciła, że zostało ono wydane z naruszeniem art. 102 i 384 k.p.c. W konkluzji zażalenia wniosła „o uchylenia postanowienia w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy przez nieobciążanie powoda kosztami procesu za obie instancje” albo uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Naruszenie art. 384 k.p.c. polega na tym – zdaniem skarżącej – że Sąd drugiej instancji orzekł na jej niekorzyść o kosztach procesu, mimo że strona przeciwna nie wniosła środka odwoławczego.

Wynikający z przytoczonego przepisu zakaz reformationis in peius, zabraniający wydania mniej korzystnego dla skarżącego rozstrzygnięcia niż to, które zawarte jest w zaskarżonym przez niego wyroku (z wyjątkiem wypadków, w których sąd może orzekać z urzędu), dotyczy rozstrzygnięcia co do istoty sprawy. Nie odnosi się on więc do orzeczenia o kosztach procesu. Jeżeli zatem sąd odwoławczy orzeka – jak trafnie podkreśla się w piśmiennictwie – o „procesie” bez rozstrzygnięcia sprawy co do meritum, nie można w zasadzie mówić o uchyleniu lub zmianie wyroku na niekorzyść, choćby sąd nie uwzględnił wniosków skarżącego. To oznacza, że orzeczenie o kosztach procesu może być zmienione na niekorzyść skarżącego, tak jak i skarżący może zostać

zobowiązany do zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Zarzut wydania zaskarżonego orzeczenia z naruszeniem art. 384 k.p.c. należało zatem uznać za nieuzasadniony.

Z protokołu rozprawy apelacyjnej z dnia 4 marca 2010 r. wynika, że skarżąca domagała się – poza uchyleniem zaskarżonego wyroku i odrzuceniem pozwu – nieobciążania jej kosztami procesu. Sąd odwoławczy orzeczenie o kosztach procesu oparł jednak na przewidzianej w art. 98 k.p.c. zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu. Z uzasadnienia rozstrzygnięcia nie wynika natomiast, dlaczego Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia wniosku skarżącej o nieobciążanie jej kosztami procesu. W tej sytuacji nie można odeprzeć podniesionego w zażaleniu zarzutu, że zaskarżone postanowienie zostało wydane z naruszeniem art. 102 k.p.c., polegającym na nierozważeniu jego zastosowania w sprawie, mimo że – zdaniem skarżącej – zachodzą w rozumieniu tego przepisu okoliczności uzasadniające nieobciążanie jej kosztami procesu.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia (art. 398¹⁵ § 1 w związku art. 394¹ § 3 k.p.c.).